

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní Mgr. Jarmilou Úředníčkovou v právní věci

žalobkyně: **K. M.**

zastoupena Mgr. Vadimem Rybářem, advokátem sídlem 702 00
Ostrava – Moravská Ostrava, Tyršova 1714/27

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR**
sídlím 128 01 Praha 2, Na Poříčním právu 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 6. 2023 č. j. MPSV-2023/120484-923, ve věci
příspěvku na živobytí

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou v zákonné lhůtě a dále doplněnou podáním doručeným soudu dne 2. 10. 2023 se žalobkyně domáhala zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto její odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky v Ostravě ze dne 5. 4. 2023 č. j. 12111/2023/BRU/1, kterým bylo rozhodnuto poskytovat žalobkyni příspěvek na živobytí od měsíce března 2023, a to tak, že měsíční výše

dávky 4 368 Kč bude rozdělena do více dílčích výplat, a to tak, že částka ve výši 2 768 Kč bude vyplácena poštovní poukázkou, částka ve výši 1 600 Kč bude vyplácena formou typizovaných poukázek na nákup zboží, a to v pokladně úřadu. Žalobkyně nesouhlasila s výší příspěvku na živobytí s tím, že měsíčně by jí měla být vyplácena částka 8 940 Kč a správní orgán by jí tak měl doplatit částku 4 470 Kč jako dávku příspěvek na živobytí ve prospěch jejího manžela R. M. Ten je společně posuzovanou osobou. Částka živobytí společně posuzovaných osob byla úřadem práce ponížena o poměrnou část příspěvku na živobytí osoby, která není v hmotné nouzi, přičemž touto osobou je její manžel R. M. Tvzení o jejím manželovi je neopodstatněné a není doloženo důkazy. Vše je subjektivní názor správních orgánů. Podle žalobkyně byl její manžel křivě obviněn. Tvzení, že její manžel není považován za osobu v hmotné nouzi je neopodstatněné a není doloženo důkazy. Vše je pouze subjektivní názor správního orgánu I. stupně i žalovaného. Tím, že její manžel byl neprávem označen jako osoba nepovažovaná za osobu v hmotné nouzi, nebyla jí navýšena dávka na živobytí o částku 4 470 Kč měsíčně. Žalobkyně vyslovila názor, že nebylo prokázáno, že by její manžel úmyslně zhatil vstupní lékařskou prohlídku. Má za to, že mezi lékařem a jejím manželem došlo k nedorozumění. Manžel při návštěvě lékaře spolupracoval. Lékaři přinesl výpis ze své zdravotnické dokumentace, z něhož vyplývalo, že je široce zdravotně omezen. Samotná otázka zákonnosti vyřazení jejího manžela z evidence uchazečů o zaměstnání v důsledku neabsolvování vstupní lékařské prohlídky je předmětem jiného soudního řízení správního vedeného u Krajského soudu v Ostravě.

2. Žalovaný v písemném vyjádření navrhl zamítnutí žaloby. Odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí, z něhož obsáhle citoval a poznamenal, že již v napadeném rozhodnutí vysvětlil, že zaevidování osoby jako uchazeče o zaměstnání nezakládá automaticky nárok této osobě na to, aby byla považována za osobu v hmotné nouzi, neplnili tato osoba i další podmínky.
3. Krajský soud v souladu s ust. § 75 odst. 1 a 2 s.ř.s., zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen s.ř.s.), přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně zákonnosti správního řízení, které předcházelo jeho vydání, dle skutkového a právního stavu k datu vydání napadeného rozhodnutí a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Soud přitom postupoval podle § 51 odst. 1 s.ř.s. a rozhodl bez nařízení jednání, neboť žalovaný s tímto postupem výslovně souhlasil a žalobkyně se na výzvu soudu dle citovaného zákonného ustanovení nevyjádřila a nesouhlas s projednáním věci bez nařízení jednání soudu nesdělila.
4. Ze správního spisu soud zjistil, že Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Ostravě dne 5. 4. 2023 pod č. j. 12111/2023/BRU/1 rozhodl o poskytování příspěvku na živobytí žalobkyni ve výši 4 368 Kč od měsíce března 2023 s tím, že měsíční výše dávky bude rozdělena do více dílčích výplat, které budou vypláceny tak, že částka 2 768 Kč poštovní poukázkou a částka 1 600 Kč formou typizovaných poukázek na nákup zboží, a to v pokladně úřadu. Úřad práce při stanovení výše příspěvku vyšel z částky živobytí společně posuzovaných osob, kterou je kromě žalobkyně též její manžel R. M. Příspěvek byl stanoven ve výši rozdílu mezi částkou živobytí společně posuzovaných osob, která činí 7 498 Kč a částkou 3 130 Kč, která odpovídá poměrné části příspěvku na živobytí osoby, která není osobou v hmotné nouzi – manžela žalobkyně. Správní orgán I. stupně učinil závěr, že manžel žalobkyně je od 1. 8. 2022 osobou, která prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním. Dle závěrů úřadu práce manžel žalobkyně neumožnil provedení vstupní prohlídky u vstupního lékaře, což bylo předpokladem pro výkon

Shodu s prvopisem potvrzuje I. M.

zprostředkovaného zaměstnání. Kdyby do něj nastoupil, mohl pracovat, a tím i zajišťovat prostředky k živobytí vlastní prací po dobu minimálně 12 měsíců, což je minimální doba, na kterou je toto zaměstnání sjednáváno. Manžel žalobkyně ani následně nikde nepracoval. Po opětovném zaevidování v evidenci uchazečů o zaměstnání si nechce doplnit kvalifikaci a neuvádí žádné změny. Není osobou, která by byla invalidní nebo osobou zdravotně znevýhodněnou. Manžel žalobkyně u jednání dne 27. 2. 2023 vyplnil dotazník a uvedl, že nemá zpracován životopis, v posledních 3 měsících nebyl na žádném pohovoru u žádného zaměstnavatele ani agentury práce a rovněž nežádal o pomoc při hledání zaměstnání, přesto uvedl, že ví, jak získat zaměstnání, ačkoliv naposledy pracoval před zhruba 14 lety v dubnu 2009. Nejprve byl sankčně vyřazen rozhodnutím ve správním řízení k datu 12. 9. 2016, kdy se nedostavil na výběrové řízení zprostředkované Úřadem práce a nesplnil tak podmínky stanovené v individuálním akčním plánu. Následně k datu 8. 6. 2018, protože neumožnil provedení pracovní lékařské prohlídky, z téhož důvodu byl sankčně vyřazen k datu 1. 8. 2022. Manžel žalobkyně při osobním jednání dne 3. 4. 2023 nic dalšího nedoplnil, nedoložil žádné objektivní důvody, pro které by mohl být uznán za osobu, která si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních životních podmínek je tak vážně ohroženo. Dle závěru správního orgánu I. stupně, ačkoliv od září 2022 došlo ke snížení příspěvku na živobytí z důvodu neuznání pana M. za osobu v hmotné nouzi, ten je schopen si zajistit prostředky na úhradu svých základních životních potřeb z jiných zdrojů, neboť příspěvek na živobytí je dlouhodobě vyplácen pouze ve výši částky živobytí jeho manželky. Vzhledem k tomu, že v měsíci lednu bylo pravomocně rozhodnuto o nároku na příspěvek na živobytí s tím, že manžel žalobkyně není považován za osobu v hmotné nouzi z výše uvedených důvodů, nikoliv pro vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání, zařazením do této evidence po uplynutí zákonné lhůty nedošlo k žádné změně.

5. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, o němž žalovaný rozhodl žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 5. 6. 2023 č. j. MPSV-2023/120484-923. Odvolání žalobkyně zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.
6. Příspěvek na živobytí je podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., (dále jen „zákon o hmotné nouzi“), dávkou v systému pomoci v hmotné nouzi. Podmínky nároku na příspěvek na živobytí vyplývají z § 21 tohoto zákona. Podle jeho odstavce prvního, *nárok na příspěvek na živobytí má osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 1 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.*
7. Okruh společně posuzovaných osob se stanovuje pro všechny dávky pomoci v hmotné nouzi podle § 4 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu (§ 2 odst. 1 druhá věta zákona o hmotné nouzi). Manžel je společně posuzovanou osobou podle § 4 odst. 1 písm. b) zákona o životním minimu. Pokud je společně posuzovaná osoba považována za osobu, která není ve hmotné nouzi, výše příspěvku na živobytí se stanoví bez poměrné části příspěvku na živobytí připadající na osobu, která není považována za osobu v hmotné nouzi. Podle § 2 odst. 2 zákona o hmotné nouzi, *osoba se nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob*
a) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24), nebo

b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí podle § 4 odst. 1 písm. a) částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení (§ 34) a služeb s bydlením bezprostředně spojených (dále jen „odůvodněné náklady na bydlení“),

přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.

8. Podle § 3 odst. 1 písm. c) zákona o hmotné nouzi, osobou v hmotné nouzi není osoba, která prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním (§11), nestanoví-li tento zákon jinak.
9. Ze shora citovaného ustanovení § 2 zákona o hmotné nouzi je zřejmé, že osobou v hmotné nouzi není každá osoba, která by byla uchazečem o zaměstnání. Podstatná je totiž výše jejího příjmu ve vztahu k částce živobytí a k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení a služeb s bydlením bezprostředně spojených. Již z tohoto důvodu není správný názor žalobkyně, že manžel žalobkyně má být považován za osobu v hmotné nouzi proto, že je veden jako uchazeč o zaměstnání. Jak správně uvedl žalovaný, pro posouzení, zda manžel žalobkyně je či není osobou hmotné nouzi, je jeho evidence jako uchazeče o zaměstnání sama o sobě bez významu.
10. Kromě toho, že osoba v hmotné nouzi musí mít příjem do určité výše, nesmí být považována za osobu, která není v hmotné nouzi. To je vyjádřeno v podtrženém textu citovaného ustanovení § 2, který zní *není-li stanoveno jinak*. Kdy osoba není považována za osobu v hmotné nouzi, je upraveno v ustanovení § 3. Správní orgány se proto v souladu s § 3 odst. 1 písm. c) zákona o hmotné nouzi zabývaly tím, zda manžel žalobkyně není považován za osobu, která není v hmotné nouzi, tedy zda-li není osobou, která prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním.
11. Posouzení dostatečné snahy zvýšit si příjem vlastním přičiněním není pojmem možným vykládat svévolně. Zákon o hmotné nouzi totiž dostatečnou snahu zvýšení příjmu vlastním přičiněním definuje v ustanovení § 11 a § 12.
12. Konkrétně, podle § 11 odst. 2 zákona o hmotné nouzi, *zvýšením příjmu vlastním přičiněním se rozumí zvýšení přímo příjmu a) řádným uplatněním nároků a pohledávek, b) prodejem nebo jiným využitím majetku, c) vlastní prací.*
13. V § 12 je pak upraveno, co se rozumí zvýšením příjmu vlastní prací. I tento pojem je tedy zákonem definován.
14. Podle § 12 odst. 1, *jako možnost zvýšení příjmu vlastní prací se posuzuje a) započítí výdělečné činnosti u osoby nepracující, b) zvýšení rozsahu a intenzity výdělečné činnosti, c) možnosti vykonávat lépe placenou výdělečnou činnost.*
15. Podle 2 odstavce téhož ustanovení, *za projevenou snahu o zvýšení příjmu vlastní prací se považuje*
 - a) prokázaná vlastní snaha o zvýšení příjmu z výdělečné činnosti ve smyslu odstavce 1, zejména aktivní součinnosti s krajskou pobočkou Úřadu práce ve spojitosti s evidencí uchazečů o zaměstnání, ve spojitosti se sociální prací, využitím služeb agentur práce, inzerce, nabídek výdělečné činnosti prostřednictvím internetu, korespondence se zaměstnavateli a aktivní součinnosti ve spojitosti se sociální prací s pověřeným obecním úřadem, obecním úřadem obcí s rozšířenou působností a újezdním úřadem,*

b) výkon veřejně prospěšných prací nebo krátkodobého zaměstnání zprostředkovaného krajskou pobočkou Úřadu práce,

c) výkon veřejné služby (§ 18a), je-li tato služba vykonávána alespoň v rozsahu 20 hodin měsíčně, a to pouze po dobu, kdy osoba nadále splňuje podmínku uvedenou v písmenu a).

16. Krajský soud předesílá, že dávka příspěvku na živobytí je dávkou pomoci v hmotné nouzi. V rozsudku č. j. 4 Ads 108/2015-34 Nejvyšší správní soud uvedl, že dávky pomoci v hmotné nouzi představují poslední záchrannou síť pro osoby nacházející se v obtížné sociální situaci, přičemž je nutné, aby tyto osoby učinily samy maximum pro to, aby si své životní potřeby zajistily svými vlastními silami a nespoležaly tak na stát a jeho sociální systém. Téměř totožnou věcí se zabýval zdejší soud ve věci sp. zn. 17 Ad 37/2023. Se závěry vyjádřenými v rozsudku č. j. 17 Ad 37/2023-50 se soud zcela ztotožňuje. V uvedené věci šlo o zvýšení dávky na živobytí ve prospěch žalobkyně, a to za období od 1. 6. 2023, přičemž předmětem sporu byla stejně jako v nyní posuzované věci, její výše. Shodně jako ve věci sp. zn. 17 Ad 37/2023-50 i v posuzovaném případě se správní orgány obou stupňů zabývaly tím, zda u manžela žalobkyně nastala některá situace, kterou zákon za snahu zvýšení příjmu vlastní prací považuje a zjistily, že nenastala, neboť kromě zaevidování se jako uchazeče o zaměstnání, manžel žalobkyně nevyvinul žádnou aktivitu. Nespolupracoval aktivně s úřadem práce, nevyužil služeb agentury práce, nevyhledával si zaměstnání sám, neměl ani zpracován vlastní životopis. Nevykonával ani veřejně prospěšné práce, ani veřejnou službu. Žalobkyně netvrdí, a ani ze správních spisů nevyplývá, že by manžel žalobkyně některou z činností, která je za zvýšení příjmu vlastní prací považována, činil. Žalobkyně, pro kterou z § 49 odst. 1 zákona o hmotné nouzi plyne povinnost osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, žádnou skutečnost, která by svědčila o tom, že její manžel vynaložil snahu o zvýšení příjmu vlastní prací, a nic k tomu netvrdila ani v žalobě. Správní orgány dospěly k závěru, že manžel žalobkyně není považován za osobu v hmotné nouzi nikoliv pro vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání, nýbrž zjišťovaly skutečnosti, které podle výše citovaného zákona o hmotné nouzi naplňují pojem dostatečná snaha zvýšit si příjem vlastní prací, přičemž žádnou takovou skutečnost nezjistily. Manžel žalobkyně nedoložil žádné objektivní důvody, pro které by mohl být uznán za osobu, která si nemůže příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním. Zcela přílehlavě žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí zdůraznil, že dávky pomoci v hmotné nouzi představují poslední záchrannou síť pro osoby nacházející se v obtížné sociální situaci, přičemž je nutné, aby tyto osoby učinily samy maximum pro to, aby si své životní potřeby zajistily svými vlastními silami a nespoležaly tak na stát a jeho sociální systém. Nárok na dávku příspěvek na živobytí nemají všichni občané s nízkými příjmy. Z nároku na dávku jsou vyjmuti ti, kteří mohou příjem zvýšit vlastním přičiněním, mimo jiné i vlastní prací, avšak takto nečiní. Soud souhlasí s žalovaným, že manžel žalobkyně nespadá do žádné ze skupin uvedených v ust. § 11 odst. 3 ve spojení s § 3 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, u nichž se možnost zvýšit si příjem prací nezkoumá. I dle názoru soudu každý je primárně povinen postarat se sám o své potřeby a na pomoc státu se má spoléhat pouze, pokud to s ohledem na vlastní handicap jakéhokoli druhu či s ohledem na objektivní hospodářskou a sociální situaci není možné.
17. Krajský soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji v souladu s ust. § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

18. O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s.ř.s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně ve věci úspěch neměla a žalovanému náhrada nákladů řízení nepřisluší.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě do dvou týdnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Brno, Moravské náměstí č. 6. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ostrava 31. 10. 2024

Mgr. Jarmila Úředníčková
samosoudkyně